

Hr Undéns alibi

Den svenske utrikesministern har i Förenta nationernas generaldebatt gjort ett inlägg som i och för sig är utmärkt. Ledmotivet är ett beklagande av förhållandet att de ryska kränkningarna av Sverige — utsträckningen av territorialgränsen, nedskjutningarna av svenska flygare och svenska flygplan — "inte kan anhängiggöras vid den internationella domstolen utan motpartens medverkan". Sverige har begärt en undersökning genom domstolen; rysarna har helt enkelt sagt nej. I detta läge, framhåller hr Undén, riktar vi oss "till den allmänna opinionen i världen med en framställning av fakta i saken"; detta har skett genom en på skilda språk utgiven blå bok, som innehåller den svensk-ryska notväxlingen rörande nedskjutningarna. Verkningsfullt är påpekandet av att rysarna för en propaganda för freden "med ytterst allmänna och till litet förpliktande uttalanden", samtidigt som de helt förbigår "den gamla fredsrörelsens skiljedomskrav". "Det kunde åtminstone begäras att de regeringar, som ställer sig bakom den nya fredspropagandan, visade så mycken god vilja att de inte vägrar att själva i en uppkommande tvist godtaga prövning genom en internationell instans av omstridda fakta." Tyskland vägrade för femtio år sedan, erinrade hr Undén, att ingå en skiljedomsstraktat med Schweiz — men det kom en dag då den schweiziska ståndpunkten vann gehör hos den stora grannen; denna dag inträffade, det nämnde hr Undén inte, år 1921, efter Tysklands nederlag i det första världskriget.

Salen var glest besatt då hr Undén talade, och de ryska delegaterna visade genom gäspningar och andra tölpaktigheter att de var likgiltiga för saken, meddelar vår korrespondent i New York. Tyvärr är denna reaktion det mest signifikativa i episoden. Var och en vet att hr Undén under skenet av ett angrepp i själva verket slår till reträtt. Hr Undén har hållit ett tal i FN, men han har inte begagnat rätten att vädja till FN för att få ett beslut av organisationen om att saken borde dras inför en internationell rättsinstans. FN:s stadgar gör det klart att man i ett fall som detta kan begära ett dylikt beslut — denna möjlighet har Sverige lämnat obegagnad för att nöja sig med en klagan över

att FN inte har rätt att slutligt avgöra frågan, ett konstaterande som saknar intresse. Den rätt som finns gör man inte bruk av; hellre suckar man över att en annan rätt inte finns. Kort sagt, hr Undén avskriver saken, men låtsas stå på sig. "Eftersom fakta varit kända i månadtal, återstod att se vad Sverige skulle göra härnäst", skriver New York Times med stillsam, men mördande ironi. "Svaret är nu att Sverige inte kommer att göra något mer, utan nöja sig med att officiellt inskriva historien i FN-protokollet för nuvarande och kommande släktens studium och bedömning."

Varför har hr Undén givit upp? Två huvudskäl har framförts i debatten. Här föreligger en rättsfråga, har man sagt; Sverige skall inte göra politik av den genom att vädja till FN. Argumentet är ohållbart, eftersom den vädjan det varit fråga om just gäller rättstvister. Nu har hr Undén själv slagit ihjäl argumentet; ett inlägg i generaldebatten är ett inlägg av klart politisk karaktär, det är att dra fram en rättstvist i en allmän politisk debatt. Det har också sagts att Sverige kan vinna publicitet för sin sak genom en blå bok, och hr Undén betonar också i talet denna synpunkt. Men ingen tvivlar på — rimligen inte heller utrikesministern — att publiciteten blivit oerhört mycket större om Sverige genom en hänvändelse till FN framtvungit ett beslut om att saken borde rättsligt avgöras.

Vad ligger då bakom spegelfakteriet, bakom det spel som här bedrivs inför en krets som vet vad det gäller, som inser att det är fråga om spel och spegelfakteri? Hr Undén vill göra intryck på den svenska opinionen, han vill inte alltför mycket utmana denna opinion, och samtidigt vill han inte irriteras ryssarna. Han vet att en hänvändelse till FN skulle få stöd hos Västern, att Sverige, om också blott i en tillfällig situation, skulle identifieras med Västern. Inför detta viker den man tillbaka som sagt sig vara lika avvisande mot USA som mot Ryssland. Helt i realiteten släppa de svenska kraven än att komma på den ena sidan, på den rätta, det är hr Undéns linje. Det är den bärande tankegången i hr Undéns politik — alltid mitt emellan stolarna. Därför har den svenska statsledningen klart erkänt att Kina bekrigar FN, men vägrat att votera på den

linjen i FN, därför har vi sagt nej till alla sanktioner mot Kina, därför skall vi vid årets FN-möte än en gång rösta för att den kommunistregering i Kina som för krig mot FN skall få säte i FN:s säkerhetsråd.

Regeringspressen har efter hand helt böjt sig för befallningen från regeringen. Den 17 juli skrev Aftontidningen: "Sveriges enda utväg att få rättslig prövning av omständigheterna kring nedskjutningen av Catalinan och DC 3:an är en hänvändelse till Förenta nationerna." I mitten av augusti slog tidningen om, och sedan två månader har tanken på en hänvändelse till FN behandlats med förakt eller indignation. Arbetarbladet var till en början lika bestämt för en vädjan till FN; numera låtsas den — det kan väl ändå inte

vara okunnighet? — att en vädjan sker genom talet i generaldebatten. Samma läraktighet har en rad andra socialdemokratiska tidningar visat; man har rent av sagt att det är aktivitet och krigshets att vädja till FN. Bondeförbundet har följt med utan märkbart motstånd. Ännu den 6 augusti var enligt Skånska Dagbladet en vädjan till FN "rättens väg, den enda Sverige kan vandra", den 9 oktober var "rättens väg" "en demonstration". Hr Undén har upprätthållit manstukten.

En debatt om dessa frågor i riksdagen borde vara ofrånkomlig. Hr Undén har skyggat för en sådan debatt i FN. I den svenska riksdagen kan han inte dra sig undan — för en uppgörelse med det svek mot den svenska rättsståndpunkten som här begåtts.